

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet Özhaskeki tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla dilerim.

Zeynep Altırok
İzmir Milletvekili

Ülkemizin tehlikeli atık çöplüğü haline gelmemesi, denizlerimizin kirlenmemesi, doğanın ve toplumun ekolojik krizden korunması tüm yurttaşların ortak hedefi olmalıdır. Gemi söküm işlemleri ülkemizin ve diğer birçok çevre sorunu ile birlikte Aliğa'nın kanayan yarasıdır. Bu nedenle de şeffaf ve doğayı koruyan bir perspektifle bu süreçler yürütülmelidir.

Aliğa'da canlı ve çevre sağlığını tehdit eden son derece tehlikeli bir gemi söküm işleminin başlamak üzere olduğunu 19.06.2016 tarihli Çevre Mühendisleri Odası'nın basın açıklaması ile öğrenmiş bulunmaktayız.

Bilindiği üzere, hurda gemi söküm işlemleri, çevre ve insan sağlığı açısından kirlетici unsurlar taşıması nedeniyle, kontrol altında bulundurulması ve çevre açısından gerekli önlemlerin alındığı bölgelerde yapılması gereken faaliyetlerdir. Ülkemizde, özellikle son zamanlarda bir sektör olan gemi geri dönüşüm faaliyet alanında Uluslararası Sözleşme ve ulusal mevzuat hükümlerini dikkate almaksızın, içeriğinde sağlığa ve çevreye zararlı maddeler içeren gemiler bir kısım yollar ile karasularına getirilmekte ve bu usulsüzlüklerin ortaya çıkışını engellemek adına büyük bir hızla bu kirli gemiler söküme alınmaktadır.

Kamuoyunca da bilindiği üzere 2015 yılı Ocak ayında Aliğa'ya getirilen zehir yüklü gemi Kuito, yine mevzuat hükümlerine aykırı olarak ülke karasularına getirilmiş tüm tepkilere ve Çevre Mühendisleri Odası'nın yürüttüğü hukuki süreçlere rağmen baştankara edilmiş ve devasa geminin normal şartlarda sökümü yıllar süreceği halde çok kısa süre içerisinde sökülüştür. Çevre Mühendisleri Odası'nın açmış olduğu idari davada Kuito isimli geminin sökümünün durdurulması için yürütmenin durdurulması kararı alınmış olmasına rağmen adalet geç tecelli etmiş ve yine zararın tek mağduru canlı ve çevre sağlığı olmuştur.

Çevre Mühendisleri Odası'nın açıklamasından öğrendiğimiz üzere insan ve diğer tüm canlıların zararına yol açabilecek, ozon tabakasını incelten maddeler içerdiği iddia edilen, sıvılaştırılmış doğalgaz tankeri olarak yıllarca kullanılan Methania isimli gemi Aliğa Gemi Söküm bölgesinde yer alan bir şirket tarafından sökülmek üzere ülkemize getirilmiştir.

Söküm işlemi için Aliğa'ya getirilen Ethan isimli gemi, yaklaşık 18.000 tonluk gaz tankeri, sıvılaştırılmış (LPG, LNG gibi) ya da sıkıştırılmış halde gaz taşıyan gemilerdendir. Bu gemiler taşıdıkları yükün arz ettiği tehlike sebebi ile yüksek emniyet

standartları ile donatılmışlardır. Yüklerin bulunduğu tanklar ise gazı sıvı halde tutabilmek için özel soğutma sistemlerine sahiptir. Bu sistem içerisinde yıllarca faal olan gemi içeriğinde insan sağlığına büyük zarar veren ve ölümcül hastalıklara sebep olan asbest ve ozon tabakasına zarar verici gazların mevcudiyet riski bulunmaktadır.

Geminin insan ve çevre sağlığına zarar verme ihtimali dahi büyük önlemlerin alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Çevre Kanunu'nun 13. Maddesine göre tehlikeli atıkların ithalatı yasaktır. Aynı şekilde, ülkemizin de taraf olduğu Tehlikeli Atıkların Sınır Aşırı Taşınması ve Bertaraf Edilmesinin Kontrolüne İlişkin Basel Sözleşmesi de tehlikeli atık ithalatını yasaklamaktadır.

Bu kapsamda;

1. LNG taşıyan ve tehlikeli maddelerle kontamine olan bir gemi tehlikeli atıklardan ve kontamine olmuş yapılardan arındırılmış mıdır?
2. Geminin kargo tanklarının cidarın yaklaşık 2500 ton kontamine petrol türevli izolasyon malzemesi bulunduğu tahmin edilmektedir. Bu malzeme de yine insan ve çevre sağlığına büyük ölçüde zarar verecek niteliktedir. Söz konusu tehlikeli atıklar ülkemize gelmeden sökülmüş müdür?
3. Gemi neden öncelikle Çanakkale bölgesine götürülmüş ve ardından Aliağa'ya getirilmiştir?
4. Atık gemilerin ithalatı için bir zorunluluk olan uluslararası geçerliliği olan bir notifikasyon bulunmakta mıdır?
5. Geminin yanıcı ve parlayıcı madde taşıması nedeniyle yangın söndürme amaçlı ve soğutma amaçlı sistemlere sahip olduğu bilinmektedir. Geminin eski olması nedeniyle söz konusu gazların ozon tabakasını inceltici nitelikte olma ihtimali oldukça yüksektir. Ülkemizin de taraf olduğu Montreal Anlaşması ve Çevre Mevzuatımızdan olan Ozon Tabakasını İncelten Maddelerin Azaltılmasına İlişkin Yönetmelik kapsamında bu kimyasal maddelerin ülkemize getirilmesi kesinlikle yasaktır. Söz konusu maddelerin toplanmış ve bertaraf edilmiş midir?
6. Asbeste dair herhangi bir inceleme yapılmış mıdır? Asbestten arındırıldığına dair herhangi bir bilimsel rapor bulunmakta mıdır? Gemide denetim yapılmış ise asbeste dair analiz sonuçları nelerdir?
7. Bu sürecin tamamında kanunlara ve yönetmeliklere uygun hareket edilmiş midir? Yoksa fiili durum mu yaratılmış mıdır? Süreç yasadışı bir biçimde fiilen işlemişse eğer, bu sürecin sorumluları hakkında adli ve idari soruşturma başlatılmış mıdır?